

РЕЦЕНЗИЯ

Относно: конкурс за „доцент“, в област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство), обявен в ДВ бр. 99 от 21.11.2025. год. за нуждите на катедра „Икономика“

кандидат за участие в конкурса: гл. ас. д-р Добри Матеев Дунчев, Аграрен университет Пловдив

Рецензент: доц. д-р Надежда Георгиева Благоева, Аграрен университет Пловдив, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка, определена съгласно Заповед № РД 16-132/26.01.26 год. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив за член на научното жури

1. Общи данни за кариерното и тематичното развитие на кандидата

Гл. ас. д-р Добри Матеев Дунчев е единствен кандидат за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, обявен за нуждите на катедра „Икономика“ в Аграрен университет Пловдив. Всички документи за участие в конкурса са акуратно изготвени съобразно всички поставени изисквания на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Гл. ас. д-р Добри Дунчев е роден на 3.03.1983 год. Завършва Техникум по механотехника „инж. Никола Белопитов“ с втора специалност по Мениджмънт (1997 - 2001). Продължава обучението си в бакалавърска степен в Аграрен университет Пловдив, специалност „Екология и опазване на околната среда“ (2001 - 2005). Скоро след това продължава следването си в магистърска степен в две различни направления, а именно „Екология на селищни системи“ и „Счетоводство и контрол“. В университета той придобива и свидетелство за допълнителна професионална квалификация за учител. Освен това притежава и английско свидетелство за допълнителна квалификация по Оптимизация на бизнес процеси. През 2007 год. започва работа във фирма „Хейгроув“ Великобритания, където последователно заема различни мениджърски позиции.

Интересът към научна дейност на гл.ас. д-р Добри Дунчев започва през 2017 год., когато е зачислен като докторант в катедра Икономика на Аграрен университет. През 2020 год. той успешно защитава дисертационен труд на тема „Оценка на иновационни технологии в прецизното земеделие“. Същата година той е привлечен като асистент в катедрата, където постепенно започва да извежда дисциплини като „Екоикономика“, „Икономика на околната среда“, „Иновации и иновационна политика“, „Икономика на прецизното земеделие“, „Бизнес администрация“, „Публична администрация“ и „Бизнес комуникации“. От 2022 год. заема длъжност главен асистент.

Така цялостната образователна, професионална и академична квалификация на гл. ас. д-р Добри Дунчев демонстрира последователно и целенасочено изграждане на компетентности, които формират солидна основа за развитието му като университетски преподавател и изследовател. Неговият профил се отличава с интердисциплинарност, практическа приложимост и научна насоченост, които се явяват ключови предпоставки за успешна академична кариера в съвременната университетска среда.

2. Общо описание на представените материали.

В конкурса за „доцент“ гл. ас. д-р Добри Дунчев участва с обща продукция от 11 труда, групирани по следния начин:

- Хабилизационен труд монография със заглавие *„Влияние на климатичните промени върху земеделието и потенциалът на прецизните технологии за адаптация и устойчивост“* - 1 брой
- Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" със заглавие *„Оценка на иновационните технологии в прецизното земеделие“* – 1 брой
- Научни публикации в издания, които са реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация - 7 броя, от които 5 броя са с импакт фактор
- Научни публикации в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове – 2 броя

Личното участие на гл. ас. д-р Добри Дунчев в посочените 11 труда се илюстрира с факта, че 4 бр. или 36,36 % са самостоятелни, в 3 бр. или 27,27% е първи, в 3 бр. или 27,27% е втори, а в останалия 1 бр. или 9,1% е трети автор.

За изготвяне на становището подлежат на анализ 11 броя.

Обстоятелството, че в значителна част от своите научни разработки гл. ас. д-р Дунчев участва като част от изследователски колектив, е показателно за високото му ниво на екипна компетентност, ефективна комуникация и способност за интегриране в интердисциплинарна академична среда. Същевременно той демонстрира и ясно изразена научна автономност, доказана чрез реализираните самостоятелни публикации, които удостоверяват умения за формулиране на изследователски проблем, методологично структуриране и аргументирана интерпретация на резултатите.

Прави впечатление също, че с изключение на монографичния труд и книгата, цялостната му публикационна активност е на английски език. Това обстоятелство значително разширява достъпа до научните му резултати, повишава международната им видимост и създава предпоставки за цитируемост и интегриране на изследванията му в глобален научен мащаб.

Съобразно наукометричните изисквания по отделните групи и включените в тях показатели гл. ас. д-р Добри Дунчев отчита следните резултати:

- **Група А** – 50 т. при изискуеми 50 т.
- **Група В** – 100 т. при изискуеми 100 т.
- **Група Г** – 201 т. при изискуеми 200 т.
- **Група Д** – 240 т. при изискуеми 50 т.
- **Група Е** – 90 т. при изискуеми 0 т.

Това набира общо 681 т., което значително надвишава минимално изискуемите 400 т.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата. Демонстрирани умения или заложи за ръководене на научни изследвания (ръководство на проекти, привлечено външно финансиране и др.).

Представените от гл. ас. д-р Дунчев научни публикации и резюметата към тях очертават четири основни тематични направления, характеризиращи изследователската му търсения. Те са насочени към:

- **прецизно земеделие:** Г.6 публикации № 4, 7, Г.9 публикация № 2
- **иновации в земеделието:** Г.6 публикации № 2, 3, 5, 6,
- **климатични промени:** Г.6 публикации № 1,
- **ефекта от Брекзит върху трудовия пазар в селското стопанство:** Г.9

публикация № 1

Централно място в изследователската дейност на кандидата за заемане на академична длъжност „доцент“ има неговият монографичен труд, който логично обединява няколко от изброените научни тематики със своето заглавие „Влияние на климатичните промени върху земеделието и потенциалът на прецизните технологии за адаптация и устойчивост“. Той представлява цялостно интердисциплинарно изследване на взаимовръзката между климатичните промени, продоволствената сигурност и технологичната трансформация на земеделието. Авторът си поставя за цел да оцени влиянието на климатичните промени върху селското стопанство в България, анализирайки тенденциите в температурите и валежите. Поставен е акцент и върху ролята на прецизните технологии, които оптимизират ресурсите, намаляват парниковите емисии и повишават устойчивостта, подпомагайки адаптацията към климатичните изменения. Последователно са разгледани климатичните изменения като системен риск с икономически, екологични и социални измерения, като се поставя акцент върху уязвимостта на селското стопанство като сектор, който едновременно допринася за емисиите на парникови газове, но същевременно търпи и сериозни последствия от тях. На основата на анализ на глобални тенденции и национални климатични данни се оценява въздействието на промените в температурите, валежните режими и екстремните климатични явления върху продуктивността на земеделските култури, животновъдството, водните ресурси и биоразнообразието в България.

Съществено внимание се отделя и на ролята на прецизните технологии като например дистанционно наблюдение, интернет на нещата, анализ на големи данни, изкуствен интелект, роботика и блокчейн и др. като инструмент за оптимизация на ресурсите, намаляване на емисиите, повишаване на водната ефективност и ограничаване на производствените рискове. В изследването е включен емпиричен анализ сред 60 земеделски стопани в България относно тяхната нагласа към внедряване на смарт технологии. Това придава практическа насоченост и приложна стойност на получените резултати.

Специална роля за еволюиране на научните интереси и търсения на гл. ас. д-р Дунчев има издадената от него книга на основата на защитен дисертационен труд и доразвита в завършен монографичен формат със заглавие „Оценка на иновационните технологии в прецизното земеделие“. Тя представлява задълбочено научно изследване, посветено на анализа и оценката на иновационните технологии

в прецизното земеделие, разгледани през призмата на устойчивото развитие, икономическата ефективност и цифровата трансформация на аграрния сектор. Изследването се базира на разбирането, че съвременното селско стопанство е изправено пред комплексни предизвикателства като продоволствена сигурност, ограниченост на ресурсите, климатични промени, екологичен натиск и необходимост от повишаване на конкурентоспособността. В този контекст прецизното земеделие се разглежда като технологично и управленско решение, което позволява пространствено и времево диференцирано управление на производствените процеси с цел оптимизиране на ресурсите и повишаване на производствената ефективност. Изследването си поставя за цел да анализира техническата и икономическата ефективност на иновационните технологии в селското стопанство, въз основа на което да се оцени възможността за внедряването им в България при специфичната за отделните сектори производствена и институционална обусловеност. В последователния ход на изследване са анализирани възможностите за цифровизация на българското земеделие в контекста на европейските политики и стратегически документи. Формулирани са препоръки за подобряване на координацията между институции, научни организации и бизнес структури с цел ускоряване на внедряването на иновации. Трудът демонстрира задълбочени познания, аналитичен подход и способност за критична оценка на икономическата ефективност на иновационните технологии. В този смисъл той отговаря на изискванията към научен труд, представян в процедура за академично израстване.

Част от разгледаните научни търсения на гл. ас. д-р Добри Дунчев са плод и на активната му съвместна работа по научни проекти. От представената справка се вижда следното му участие в проектна дейност:

- три международни научни или образователни проекта:
  - *U-Green, University cooperation for promoting the green transition and sustainable practices in education and training*
  - *NICOPA, New and Innovative Courses for Precision Agriculture*
  - *CUPAGIS, New curricula in Precision Agriculture using GIS technologies and sensing data*
- 1 национален научен или образователен проект:
  - *Иновационни модели за повишаване на конкурентоспособността на земеделските стопанства в*

България

➤ 1 вътрешноинституционален:

- *Влияние на структурните промени в аграрния сектор върху развитието на селските райони в България.*

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата. Ролята му за обучението на млади научни кадри.

Преподавателската дейност на гл. ас. д-р Добри Дунчев започва още в периода на неговото обучение като докторант, което свидетелства за ранна ангажираност с академичната професия и последователно изграждане на педагогически опит. Съществено предимство в професионалното му развитие е придобитата допълнителна педагогическа квалификация, която допринася за систематичен и методически обоснован подход в преподаването му.

Към настоящия момент той е утвърден преподавател във факултет „Икономика“, като реализира лекционни курсове и семинарни занятия в бакалавърска и магистърска степен по различни специалности. Общият му официален преподавателски стаж възлиза на 5 години и 10 месеца, като през този период демонстрира устойчиво професионално развитие и нарастваща учебна натовареност.

Учебната заетост на кандидата през последните пет години възлиза на 3 745,2 академични часа или средно 749 часа годишно, което е значително над установения норматив за заеманата длъжност. От тях 1 666 часа са лекционна дейност, което показва висока степен на доверие от страна на катедрата и факултета по отношение на воденето на основни дисциплини. Значителният обем семинарни занятия от 1 097 часа и извънаудиторна заетост от 872,7 часа свидетелстват за активна работа със студенти, включително консултации, ръководство на курсови и проектни разработки, подготовка за държавни изпити и научни форуми. Провеждането на 109,5 часа обучение на чужд език, видно от представената справка, демонстрира способност за работа в интернационална академична среда.

Натрупания научноизследователски опит кандидатът успешно интегрира в учебния процес, като обогатява преподаването с актуални емпирични данни, съвременни методи на анализ и примери от собствените си изследвания. Това създава връзка между теория и практика и стимулира изследователското мислене у студентите.

Съществен е приносът му към подготовката на млади специалисти и бъдещи научни кадри. Под негово научно ръководство 25 студенти са разработили и защитили своите дипломни работи, от които 14 в бакалавърска и 11 в магистърска степен. Тематиката на тези разработки е ориентирана към актуални проблеми на икономическата теория и практика, което показва способност за насочване на студентите към изследователски релевантни теми. Ръководството на дипломни работи предполага индивидуална работа, методическо подпомагане и развитие на аналитични умения, което е съществен и важен компонент от процеса на формиране на бъдещи научни кадри.

Цялостната преподавателска дейност на кандидата се характеризира с висока натовареност, системност, ангажираност и ясно изразена ориентация към научно подплатено обучение. Той демонстрира устойчиво присъствие в академичната среда и активна роля в изграждането на професионалните компетентности на студентите.

5. Значимост на получените резултати, доказана с цитирания, публикации в престижни списания, награди, членство в международни и национални научни органи и др.;

Значимостта на научните резултати на гл. ас. д-р Добри Дунчев намира обективен израз в регистрираните към момента 16 цитирания, реализирани в научни издания индексирани в Scopus с квартали Q1-Q3. Тази външна оценка на научния принос свидетелства за разпознаваемостта на изследванията му в академичната общност. Наличието на цитирания в индексирани списания показва, че резултатите от неговите разработки се използват като теоретична и методическа основа в последващи научни изследвания, което потвърждава тяхната актуалност и приложимост.

Значимостта на резултатите следва да се оценява не само количествено, но и качествено. Тематичният обхват на публикациите е насочен към актуални проблеми на иновациите, цифровизацията и устойчивото развитие на аграрния сектор, което кореспондира с приоритетите на европейските и националните политики. По този начин изследванията на кандидата имат както научна, така и ясно изразена приложна стойност.

В обобщение може да се посочи, че натрупаните цитирания, публикациите в индексирани издания и активното присъствие в научната общност свидетелстват за

устойчиво развитие на научния профил на кандидата и за реална значимост на получените резултати. Те доказват, че изследванията му са разпознаваеми, използваеми и интегрирани в по-широкия академичен контекст, което е съществен критерий при оценка за заемане на академичната длъжност „доцент“.

6. Значимост на приносите за науката и практиката. Мотивиран отговор на въпроса доколко кандидатът има ясно очертан профил на научноизследователската работа;

Представените научни трудове на гл. ас. д-р Добри Дунчев очертават ясно структуриран и последователно развиван научноизследователски профил, концентриран в четири взаимосвързани тематични направления: прецизно земеделие, иновации в аграрния сектор, климатични промени и ефекти от Брекзит трудовия пазар в селското стопанство. Изследванията са логически свързани и обединени около проблематиката за устойчивото развитие, цифровата трансформация и икономическата ефективност на аграрното производство.

Въз основа на представената от кандидата справка за научни приноси бих могла да ги обособя в следните категории:

I. ОРИГИНАЛНИ ПРИНОСИ

- Разработен е многомерен подход за оценка на климатичните рискове в урбанизирана среда под въздействие на климатичните промени и трансформациите в земеползването;
- Изведен е интегрален модел за анализ на икономическите, екологичните и социалните ефекти от внедряването на прецизни технологии в производството на меки плодове;
- Осъществено е емпирично изследване на комбинираното въздействие на Брекзит и пандемията COVID-19 върху аграрния трудов пазар в Обединеното кралство;
- Идентифицирани са специфичните бариери пред дигитализацията и внедряването на прецизни технологии в малките земеделски стопанства в България.

Тези разработки имат характер на самостоятелни научни решения и надграждат съществуващите изследвания в разглежданите области.

II. МЕТОДОЛОГИЧНИ ПРИНОСИ

- Адаптирана и приложена е методология за икономическа оценка на прецизни

- технологии, отчитаща икономически, екологични и социални измерения;
- Разработен е методически инструментариум за оценка на нагласите и информираността на фермерите в България относно климатичните промени и прецизните технологии;
  - Систематизирани са концептуалните модели за дифузия на иновации в аграрния сектор и са изяснени етапите на иновационния процес;
  - Извършена е комплексна оценка на трудовия пазар чрез интегриране на макроикономически и секторни индикатори.

Методологичните разработки показват способност за интегриране на количествени и качествени подходи и за адаптиране на аналитични модели към специфични национални условия.

III. НАУЧНИ ПРИНОСИ

- Систематизирани и доразвити са дефинициите и концептуалните рамки на прецизното земеделие в контекста на Земеделие 4.0 и цифровата трансформация;
- Обогатено е теоретичното разбиране за ролята на иновациите като фактор за устойчиво развитие на аграрния сектор;
- Анализирани са взаимовръзките между климатичните политики, технологичната модернизация и икономическата ефективност;
- Разкрити са икономическите механизми на въздействие на миграционните ограничения върху аграрния трудов пазар.

Тези приноси разширяват научното познание в областта на аграрната икономика, иновационната теория и устойчивото развитие.

IV. ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ

- Формулирани са конкретни препоръки за ускоряване на дигитализацията на българското земеделие;
- Изведени са насоки за трансформация на институционалната среда с цел стимулиране на инвестициите в прецизни технологии;
- Предложени са мерки за развитие на възобновяемите енергийни източници като фактор за устойчив икономически растеж;
- Формулирани са препоръки към националните политики за подкрепа на иновациите в земеделието;
- Анализирани са управленски решения за преодоляване на недостига на работна ръка в селското стопанство след Брекзит.

Приложният характер на част от изследванията придава практическа стойност на научните резултати и ги прави релевантни за формулирането на секторни и национални политики.

Кандидатът демонстрира ясно очертан научен профил, концентриран върху икономическите измерения на технологичната трансформация в селското стопанство, устойчивото управление на ресурсите и адаптацията към структурни икономически и климатични промени. Изследванията му са тематично последователни, методологично издържани и ориентирани както към развитие на научната теория, така и към практическото ѝ приложение.

7. Критични бележки и препоръки

Считам, че представените за участие в конкурса документи и научна продукция за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ отговарят напълно на изискванията на закона. Затова нямам критични бележки, свързани с научната продукция на гл. ас. д-р Добри Дунчев. Препоръката, която мога да отправя към него, е да обогати преподавателската си дейност със студентите като подпомогне учебния процес с изготвянето на учебни пособия, помагала и учебници.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Познавам гл. ас. д-р Добри Дунчев още като докторант в катедрата. По време на разработване, обсъжданията и впоследствие защитата на дисертационния му труд ми направи впечатление на последователен млад изследовател с точен и ясен фокус при анализиране на конкретни научни проблеми. Той демонстрира устойчив интерес към актуални и обществено значими проблеми, свързани с технологичната трансформация на земеделието, устойчивото развитие и икономическата ефективност на аграрния сектор. Научната му работа показва последователност и надграждане, което е важен белег за вече формиран научен профил.

По-късно вече в преподавателската си дейност можах да проследя и високата степен на одобрение от страна на студентите към гл. ас. д-р Добри Дунчев, постигната благодарение на неговата отговорност, висока ангажираност непрекъснат стремеж към осъвременяване на учебното съдържание, включително и чрез включване на резултати от собствените си изследвания. Работата му със студенти и дипломанти свидетелства за неговите умения за научно наставничество и способност да стимулира аналитично и критично мислене.

Освен изброеното ми прави впечатление също така и неговата коректност в академичната комуникация, добрата колегиалност и готовността му за участие в различни инициативи на факултета и университета. Той проявява професионална зрялост, устойчивост в изследователската работа и ясно разбиране за ролята на научните изследвания в общественото развитие.

Въз основа на цялостната ми оценка считам, че гл. ас. д-р Добри Дунчев е изграден, перспективен учен и колега с ясно очертано направление на научноизследователска дейност, който притежава необходимите професионални, научни, педагогически и колегиални качества за заемане на академичната длъжност „доцент“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След обстоен анализ на представените научни трудове, справката за научните приноси, доказаната публикационна активност, регистрираните цитирания в индексирани издания, както и на преподавателската и научно-организационната дейност на кандидата, категорично може да се заключи, че гл. ас. д-р Добри Дунчев е изграден и самостоятелен учен с ясно оформен и устойчив научноизследователски профил.

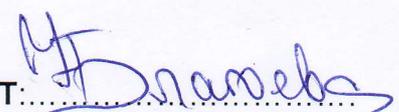
Въз основа на направения анализ цялостната дейност на кандидата считам, че той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение.

Всичко това ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната му дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултет Икономика при Аграрен университет – Пловдив да избере **гл. ас. д-р Добри Матеев Дунчев** за „доцент“ в област на висше образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“.

Дата: 21.02.2026

Гр. Пловдив

РЕЦЕНЗЕНТ:

доц. д-р Надежда Благоева